

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab Anno 361. Usque Ad Annum 395

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1758

VD18 90117786

§. 39. Colloquium cum Fortunato. Dies prima.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66032)

§. XXXIX.

Sæculum IV.
A. C. 392.*Colloquium cum Fortunato. Dies
prima.*

Hippone Manichæi magno numero vi-
vebant, Duce quodam Presbytero,
cui nomen Fortunatus; is a multo jam
tempore ibidem morabatur, societate eo-
rum, quos seduxerat, lætus. Cives Hip-
ponenses, atque advenæ tam Catholici,
quam Donatistæ S. Augustinum adierunt,
rogantes, ut cum eo disputationem susci-
peret. Non abnuit S. Augustinus, si For-
tunatus consentiret, qui jam ante Augu-
stinum noverat Carthagine, cum adhuc-
dum Manichæus esset; hinc cum poten-
tissimo Adversario congregari non aude-
bat. Verumtamen omnibus, præsertim
suæ Sectæ, vehementer instantibus, pu-
gnam detrectare erubuit. Conducitur
dies, & locus, plurimos curiositas attra-
xit, & magna confluit populi multitu-
do. Disputatio notis conscripta fuit,
cujus nobis supersunt acta, quinto Calen-
das Sept. data, Arcadio, & Ruffino Con-
sulibus, id est, 27. Aug. 392. in Thermis
Sossianis, loco ad evitandos calores a-
ptissimo. S. Augustinus colloquendi ini-
tium fecit in hunc modum: *Hodie er-
rorem esse credo, quod olim veritatem ex-
istimavi. Intelligere ex te, qui adstas,
cupio*

*Possid. c.6.**Ap. Aug.
to. 8.**cupio*

Sæculum IV. cupio, num prudenter mentem mutaverim?
A. C. 392. inter alia gravissimum errorem esse ju-
 dico, si quis credat, Deum omnipotentem,
 in quo omnis spes nostra fixa est, in ali-
 qua sui parte mutari, inquinari, aut vi-
 tiari posse. Scio, quod vestra hæresis hoc
 affirmet, licet aliis verbis, nam etiam di-
 citis, Deum esse immutabilem, & incom-
 parabilem. Sed simul dicitis, quamdam
 tenebrarum Nationem in Deum insurre-
 xisse, & cum Regni sui interitum prævi-
 deret, si huic Nationi nemo resisteret, ali-
 quam virtutem misisse, cujus cum malo,
 & Natione tenebrarum commixtio mun-
 dum produxit. Hinc est, quod bonæ a-
 nimæ hic sint in ærumnis & servitute, er-
 rent, & corrumpantur, ita ut Redempto-
 re indiguerint, qui eas ab errore, confu-
 sione, & servitute liberaret. Et hoc est,
 quod, meo judicio, credere nullatenus li-
 cet, Deum Omnipotentem aliquam adver-
 sam sibi nationem extimuisse, aut neces-
 sitate compulsam, nos in miserias præcipi-
 tasse. Fortunatus respondit: Scio, te a-
 liquando fidei nostræ domesticum fuisse;
 & quæ dixisti, præcipui fidei nostræ ar-
 ticuli sunt; sed jam de moribus nostris
 agitur, & calumniis, quibus oneramus
 edic ergo coram viris probissimis, hic
 præsentibus, an ea, de quibus accusamur,
 vera sint, vel falsa? an orationi interjui-
 sti? S. Augustinus: Ego quidem interjui.
 Sed

Sæculum IV.
A. C. 392.

Sed inter quaestionem fidei, & morum magna est differentia. Propositio mea ad fidem spectat. Si praesentes malunt, ut de moribus loquamur, non recuso. Fortunatus: Ante omnia purgare me volo, testimonio Viri, vestra omnium opinione, fide digni. S. Augustinus: Quod ad mores vestros pertinet, hoc electi vestri optime noverint, scis, me inter vos solummodo auditorem fuisse. Itaque, quamvis orationi vestrae interfuerim, soli Deo, vobisque notum esse potest, an praeter hanc, cui adfui, aliam peragatis? in illa, cui praesens fui, non vidi, quidquam committi erubescendum. Id solum fidei, quam exinde edoctus sum, adversatur, quod preces vestras, ad solem conversi, pronuntietis. Quiscunque vos in moribus incusat, Electos vestros adeat! nihil aliud a vobis accepi, nisi illam fidem, quam hodie condemnno; peto responsionem ad ea, quae proposui.

Fortunatus: Nos quoque asserimus, Deum esse incorruptibilem, luminosum, inaccessibleem, incomprehensibilem, impassibilem, aeternam lucem, quae ei propria est, inhabitantem; credimus, Deum nihil ex se ipso producere, quod corruptibile sit, nec tenebras, nec Daemones, nec Satanam! atque in ejus Regno nihil inveniri posse, quod ipsi adversetur; ab ipso Salvatore missum sibi similem; rursus Verbum

Sæculum IV. *bum a Creatione Mundi natum, postea in-*
 A. C. 392. *ter nos homines apparuisse, & animas se-*

Disputatio
 S. Augustini
 cum Mani-
 chæo.

dignas elegisse, suis præceptis celestibus sanctificatas, fide, & ratione imbutas, quæ sub ipsius Regimine, sicut sanctissime promisit, inde ad Regnum Dei rediturae sunt.
 S. Augustinus dixit: *Has animas, quæ, sicut fatemini, de morte per Jesum Christum ad vitam perveniunt, quid, obsecro! in mortem præcipitavit? Fortunatus: Responde mihi! rogo te! an quidquam aliud detur, præter Deum? S. Augustinus: Imo, tu mihi prius respondebis, si potes, quæ causa has animas in mortem præcipitaverit? Cumque Fortunatus diutius tergiversaretur, S. Augustinus inquit: Non oportet, ut amplissima hujus Congregationis patientia abutamur, ab una questione ad aliam digrediendo; ambo in hoc consentimus, Deum esse incorruptibilem; unde ita concludo: Si Deus a natione tenebrarum pati nihil potuit, sine causa in hunc mundum nos misit, si potuit pati, incorruptibilis non est. Fortunatus respondit: Jesum Christum passum fuisse; S. Augustinus reposuit: Passus est in natura humana, quam pro nostra salute assumpsit, ex quo ad naturam divinam nullum conficitur argumentum.*

Fortunatus, cum respondere debuisset, interrogavit: *Estne anima a Deo, vel non? S. Augustinus: Respondebo ad id, quod*

Sæculum IV,
A. C. 392.

quod interrogas; sed memento, quod tu
ad meas quæstiones nihil respondeas, dum
ego tuis satisfacio. Aliud Deus est, &
aliud anima. Deus impassibilis est, &
incorruptibilis; animam, peccatricem,
infelicem, & mutationi subjectam esse vi-
demus. Si anima Dei substantia est, sub-
stantia Dei corruptibilis est, & errori ob-
noxia, quod dicere, nefas! ergo dicis, re-
posuit Fortunatus: Animam Deum non
esse, quamdiu peccato, & errori obnoxia
est? S. Augustinus: Dixi animam, non
esse Dei substantiam, sed Deum esse animæ
auctorem. Aliud est ille, qui produxit,
aliud quod productum est. Creatura ejus
non potest Creatori esse æqualis. Fortu-
natus: Cum dicis, animam esse productam,
& nihil dari extra Deum; quæro! un-
de ergo animæ substantiam acceperit?
S. Augustinus: Memento, quod unamecum
fatearis, Deum esse omnipotentem; at o-
mnipotens non esset, si materia indigeret,
ut, quod vellet, produceret. Hinc credi-
mus, Deum omnia ex nihilo creasse. For-
tunatus contrarietatem objecit, quæ in
hoc mundo apparet inter tenebras, &
lucem, veritatem, & mendacium, mor-
tem, & vitam, animam, & corpus, unde
infert, duas in mundo dari substantias,
corporis unam, alteram Dei. S. Augu-
stinus: Hæc contraria, quæ non capis, ex
nostro peccato originem habent; Deus e-

n. 11.

n. 12.

S. Augustinus

n. 13.

Sæculum IV. *nim omnia creavit bona, sed peccatum non creavit, quod unicum malum est; seu potius duo sunt mala, peccatum, & peccati pæna. Peccatum non est a Deo, peccati pæna ab ipso est, quia justus est. Liberum arbitrium dedit animæ rationali, quæ in homine est, ut mereri possimus, & voluntate, non necessitate boni simus. Omnia huic animæ Deus subjecerat, si modo hoc Deo se subjecisset, & si subjici nollet, omnia sibi subjicienda in superbia, & inobedienciæ pænam adversa sentire oportebat.*

Cum deinde Fortunatus longum S. Pauli textum attulisset, S. Augustinus, **Eph. 2. n. 17** occasione arrepta, de liberi arbitrii admittendi necessitate ita instabat: *Anima, cui Deus peccatorum suorum veniam, si pœnitentiam ageret, promisit, si vobiscum Manichæis crederet, respondere posset: Quid mali mereri potui? Quare me ex Regno tuo expulisti, ut adversus, nescio quam Nationem pugnarem? Scis necessitate me adactam, & non superfuisse liberum eligendi arbitrium. Cur mihi vulnera imputas, quorum tu causa es? Si tui, o Deus! pars sum, nihil mihi in hac tenebrarum natione patiendum erat; at dum illa non aliter, quam mea corruptione corrigi poterat, quomodo tui esse particula dicor, aut tu ipse incorruptibilis, aut non crudelis, cum me, ob regnum tuum pati*

pati coegeris, cui hæc tenebrarum natio nocere non poterat? Cum deinde S. Pauli textus ulterius examinarentur, quamvis convenisset, de duobus principiis ex ratione disputare, inter adstantes fremitus exortus; omnes simul loqui cœpere; tunc Fortunato excidit dicere; Verbum Dei in natione tenebrarum fuisse alligatum; omnibus ad hanc propositionem exhorrentibus, discessum est.

Sæculum IV.
A. C. 392.

§. XL.

Dies altera.

Altera die redierunt ad colloquium.

Inter ambos disputantes convenit; Deum auctorem mali esse non posse. S. Augustinus liberi arbitrii necessitatem ex eo demonstrabat, quod sublata libertate, nec pœna homini juste infligenda, nec bene merita intelligi possent. Ad hoc Fortunatus respondit: *Si Deus peccandi licentiam daret, quam vos liberum arbitrium appellatis, etiam in peccatum meum consentiret, & hujus peccati auctor esset, si vero nesciat, an bonus, vel malus futurus sim, imprudenter ageret, dum me sua sanctitate indignum produceret. Invidi peccamus, potestate contraria, & inimica coacti; alias, si soli animæ, in corpore positæ, Deus, sicut vos dicitis, liberum arbitrium concessit, non illa peccato se subjeceret;* S. Augustinus respondit;

n. 20.

n. 21.

Rrr a *quam*